

Seksuell trakassering i arbeidslivet

Mona Bråten og Beate Sletvold Øistad, Fafo

Seksuell trakassering = uønsket seksuell oppmerksomhet som er krenkende og plagsom

Vanlig å skille mellom tre hovedformer:

- ***Fysisk:*** uønsket berøring, klemming, kyssing, voldtektsforsøk og voldtekt
- ***Verbal:*** seksuelle hentydninger og forslag, kommentarer om kropp, utseende eller privatliv
- ***Ikke-verbal:*** nærgående blikk, kroppsbevegelser, visning av seksuelle bilder, blotting og liknende

Nedslående bilde

- Andelen yrkesaktive som har opplevd seksuell trakassering på jobben:
  - 2003: 2,4 prosent
  - 2013: 4,7 prosent
- Helse & omsorg og hotell & restaurant troner øverst på verstinglista
- Kilde: SSB levekårsundersøkelser

Om medlemsundersøkelsen

- Målgruppe: Et utvalg av medlemmer i Fagforbundet helse & omsorg, registrert med e-postadresse (nettutvalg ca 8500)
- Antall svar: 1697
- Svarprosent: 18,8
- Målgruppe: Alle medlemmer i Fellesforbundet hotell & restaurant, registrert med e-postadresse (nettutvalg ca 8500)
- Antall svar: 1432
- Svarprosent: 16,9

+ intervjuer med 12 arbeidsgivere

Seksuell trakassering på arbeidsplassen

Omfang

- Én av fem har opplevd seksuell trakassering i jobbsammenheng i løpet av de tre siste årene

Opplevd ulike former for seksuell trakassering siste 3 år

- Fysisk trakassering: 61 prosent
- Verbal trakassering: 85 prosent
- Ikke-verbal trakassering: 33 prosent

Fysisk fra kunder, ofte påvirket av alkohol

«Klåfingrede kunder som har tatt meg i ansiktet, på brystene og under skjørtet»

«Mange mannlige gjester har ofte presset meg til å gi klemmer, spesielt i beruset tilstand. Skjer også til tider at noen «tilfeldigvis» kommer borti rompe eller pupper når jeg går forbi»

Fysisk fra pasienter og klienter

«Blitt tatt på brystene og baken av pasient under tilrettelegging av stell»

«Demente menn som er sex-fikserte og ønsker å ligge med unge jenter ved kveldsstell/leggetid. Menn som onanerer i dusjen da vi hjelper til. Kyss på kinnet. Holde hardt rundt oss og klemme»

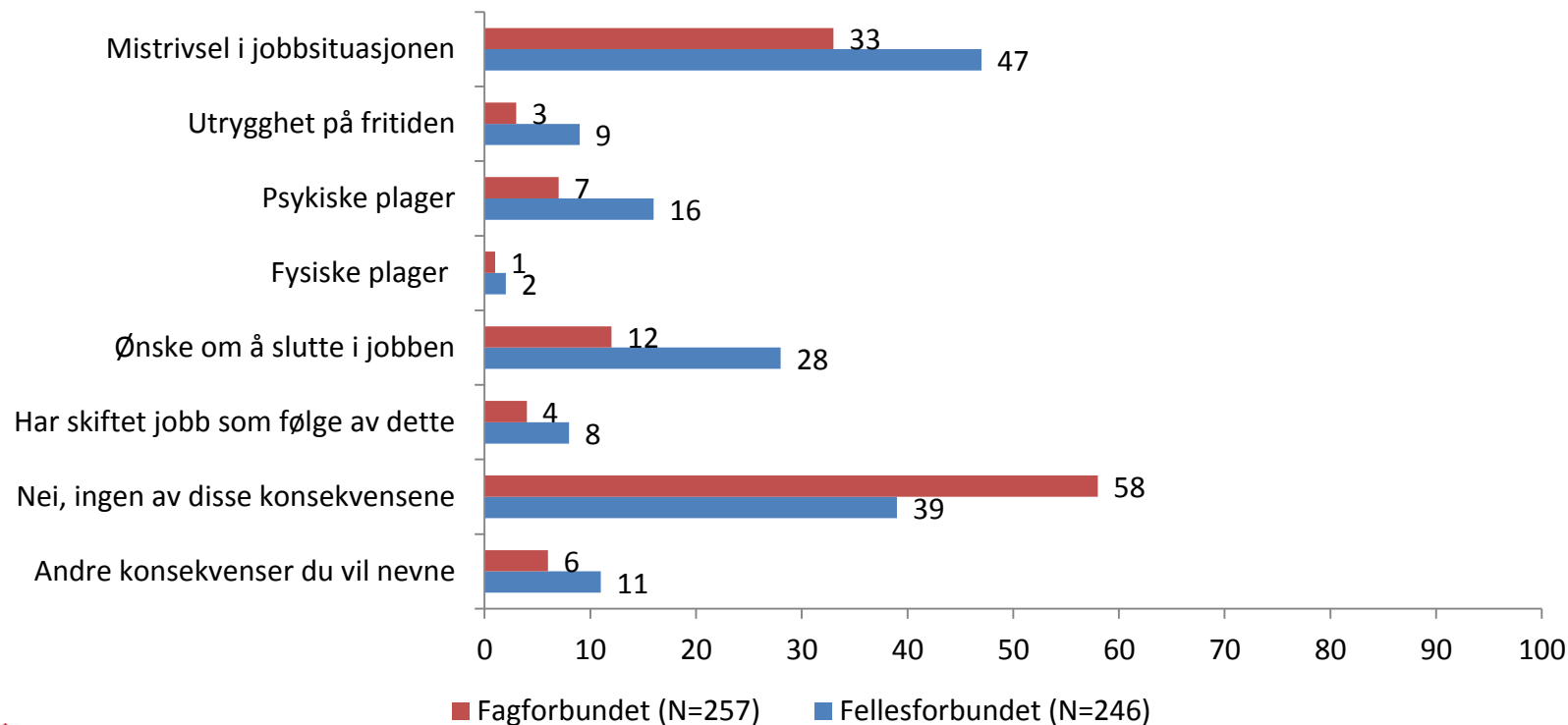
Fysisk fra kolleger og ledere

«Blitt slått på rompa, eller klemt på en upassende måte. Avdelingsleder har kysset meg ved flere sosiale anledninger utenfor jobb»

«En kokk spør ofte om å treffe meg etter jobb helg, og til og med å bruke et soverom på hotellet»

Konsekvenser for den enkelte

Konsekvenser av seksuell trakassering

«Dette blir sett på som en del av jobben»

Hotell & restaurant:

«Jeg ser på hotell og restaurant som en svært seksualisert bransje, hvor det er normalt å bli behandlet slik».

Helse & omsorg:

«De er demente. Tar meg ikke nær av det på grunn av sykdommen»

Mangel på åpenhet, handlingsplaner og rutiner for å si i fra

- Kun 9 prosent svarer at det finnes en handlingsplan med konkrete mål om å forhindre uønsket seksuell oppmerksomhet/trakassering der de jobber
- 19 prosent svarer at det finnes retningslinjer/ varslingsrutiner for seksuell trakassering
- Om lag halvparten av de spurte svarer at de ikke vet om det finnes handlingsplaner eller varslingsrutiner

Seksuell trakassering sett fra arbeidsgiverne

Ikke et «stort nok» problem

- *«Jeg vil anta at det forekommer her uten at vi er kjent med det. Vi er avhengig av å få meldinger om saker».*

- HR-direktør, sykehus
- *«Hadde det vært en utfordring, så hadde det vært et tema. Jeg tror at vi per nå har ikke store utfordringer med det».*

- Hotelldirektør

Forebygging

- *«Seksuell trakassering fra gjester er vanskelig å unngå, men man kan gjøre den enkelte mer skodd for å takle sånne situasjoner. Tilkall Securitas, trekk deg vekk, hold deg rolig, hent en kollega. Jo mer du hører og terper på de tingene, jo mer proff klarer man å være i situasjoner hvor man blir veldig sint».*

- Hotelldirektør

Trakassering eller misforståelser?

- *«[...] De har vært rundt hele avdelingen og invitert kvinner på middag og mast, derfor må vi ta tak i det med en gang og informere om at her i Norge er det ikke sånn. Et nei er et nei. Ikke at de går noe videre enn det, det er mer plagsomt for de det gjelder. Men vi kan ikke nekte folk å invitere kollegene sine på middag. Det er en viss forskjell på dét og seksuell trakassering».*

- Hotelldirektør

Viktigste tiltak: Å snakke om det

- *«Det å si ordet seksualitet eller seksuell trakassering er tabubelagt, også blant unge, norske jenter og gutter. Når jeg går rundt med lærlinger på 19 år og snakker om dette, så ser de ofte ned i bakken bare du nevner ordet. Nettopp derfor må vi snakke om det».*

- HR-direktør, ideell helsestiftelse

Oppsummering

- Mange opplever seksuell trakassering på jobb
- Fører til mistriivsel, sykefravær og ønsker om å slutte i jobben
- Viktige tiltak
  - Mer åpenhet
  - Opplæring og informasjon
  - Bedre rutiner for varsling og oppfølging

Mona Bråten og Beate Sletvold Øistad

Seksuell trakassering i arbeidslivet

Undersøkelse blant Fellesforbundets
medlemmer i hotell og restaurant og
Fagforbundets medlemmer i helse og omsorg

